

Accountantsverslag

Gemeente Dijk en Waard

Boekjaar 2023

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Dijk en Waard
Parelhof 1
1703 EZ Heerhugowaard

ONDERWERP:
Accountantsverslag 2023

KENMERK:
Versie d.d. 2 juli 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2023 van gemeente Dijk en Waard, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 24 augustus 2023, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij zullen een goedkeurende controleverklaring verstrekken bij de jaarrekening 2023 voor de getrouwheid.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

R.P. Hoogeveen MSc. RA
Director Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting

Opdracht, scope en uitkomsten

Belangrijkste bevindingen

Financiële positie

Bevindingen interne beheersing

Overige onderwerpen

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor de getrouwheid van de jaarrekening.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet in materiële zin aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2023. Gemeente Dijk en Waard heeft er voor gekozen de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en de toelichting hierop in de paragraaf bedrijfsvoering onderdeel te laten zijn van het jaarverslag, ondanks dat dit conform de BBV in formele zin nog niet verplicht is. Op deze wijze heeft de gemeente Dijk en Waard invulling gegeven aan de aanbeveling van het Rijk om de verantwoording op te nemen, zoals de wetgever had beoogd. Op deze wijze wordt ook invulling gegeven aan de lokale afspraken tussen het college en de gemeenteraad, zoals opgenomen in de aangepaste verordeningen. Tevens kan de toezichthouder en het Rijk gebruik maken van de opgenomen verantwoording.
	Uit onze controle met betrekking tot ons getrouwheidsoordeel blijken enkele controleverschillen. Deze zijn gedeeltelijk gecorrigeerd in de definitieve versie van de jaarrekening. Deze niet gecorrigeerde controleverschillen worden in dit verslag toegelicht.
	De gemeente Dijk en Waard heeft voor boekjaar 2023 interne controlewerkzaamheden verricht met betrekking het sociaal domein (Jeugd en WMO). Hiermee heeft de gemeente een belangrijke stap gezet om in control te zijn inzake sociaal domein en de afhankelijkheid van de productieverantwoordingen en controleverklaringen te verminderen. Wij hebben, in lijn met voorgaande jaren, gesteund op de productieverantwoordingen en controleverklaringen en vastgesteld dat niet voor alle lasten met betrekking tot het sociaal domein de gemeente Dijk en Waard de prestatielevering kan vaststellen. De onzekerheid in de controle bedraagt € 3,9 miljoen.
	Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.

Bestuurlijke samenvatting

	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 in overeenstemming zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2023 van de gemeente Dijk en Waard voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Het boekjaar 2023 sluit met een financieel resultaat van € 12,8 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Dijk en Waard bedraagt € 116,6 miljoen (2022: € 113,2 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 34% (2022: 35%). De vermogenspositie is dan ook zeer gezond te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat het weerstandsvermogen met 3,0 uitstekend is.
	2023 is het boekjaar waarop de gemeente Dijk en Waard voor het eerst dient te rapporteren in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat de gemeente Dijk en Waard deze verantwoording heeft opgenomen in de jaarrekening en de bevindingen heeft toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Wij concluderen dan ook dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft. Wij willen u erop wijzen dat het totaal van de rechtmatigheidsbevindingen van het college uit komt op € 6,7 miljoen. Deze bevinding ziet voor € 6,4 miljoen toe op begrotingsoverschrijdingen, waarvan het acceptabele deel van de begrotingsoverschrijding € 6,1 miljoen bedraagt. Deze overschrijding is passend binnen het beleid en de afspraken tussen raad en college. De overschrijdingen zijn conform het controleprotocol 2023 toegelicht in de jaarrekening en vastgesteld door de raad, daarmee behoeft het college deze overschrijdingen niet mee te wegen. De overige rechtmatigheidsbevindingen bedraagt € 0,3 miljoen hebben betrekking op de kredietoverschrijdingen. Wij adviseren u kennis te nemen van de toelichting die het college opgenomen heeft in de paragraaf bedrijfsvoering.
	We hebben vanuit onze zijde ervaren dat het controleproces soepel is gelopen, waarbij op een prettige en constructieve wijze met de ambtelijke organisatie is samengewerkt. Wij zien dat de gemeente een belangrijke kwaliteitsslag heeft gemaakt in het jaarrekeningproces en aan te leveren stukken. Hierdoor hebben wij de doorlooptijd van de controle aanzienlijk kunnen verbeteren.

Opdracht, scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle
De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:
- Het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen).
- De jaarrekening.
- Bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 24-08-2023 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Voor een nadere toelichting verwijzen wij tevens naar de door ons uitgebrachte controleplan.

Overzicht toleranties
De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 3.062.700. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad op 02-04-2024 vastgestelde controleprotocol over boekjaar 2023.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 3.062.700
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 9.188.100
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 153.135

De toleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording, zoals vastgelegd in uw controleprotocol 2023-2025, wijken beperkt af van de toleranties voor de controle op de getrouwheid. Dit leidt ertoe dat de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de volgende toleranties:

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 9.188.100
Rapporteringstolerantie	Conform afspraak in de financiële verordening	€ 100.000

Kernpunten en significante risico's in de controle
Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico onderkennen wij ten aanzien van de afgrenzing van de kosten (verhoogd risico).
- Schattingsposten en veronderstellingen van het management.
- Waardering van de grondexploitaties.
- Invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (en de daarbij horende verantwoordelijkheden voor u).
- Prestatielevering van de inkopen.
- Prestatielevering (inclusief het persoonsgebonden Budget) van de jeugdzorg, de WMO en andere voorzieningen.

Uitkomsten
Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor de getrouwheid van de jaarrekening. De geconstateerde controleverschillen zijn gedeeltelijke gecorrigeerd in de definitieve versie van de jaarrekening. Deze niet gecorrigeerde controleverschillen worden in dit verslag toegelicht.

Tevens zijn er onzekerheden met betrekking tot de prestatielevering van de Zorg in Natura (ZiN) uit hoofde van de Jeugdwet ter hoogte van € 2,3 miljoen, uit hoofde van de WMO € 0,8 miljoen en Persoonsgebonden budget WMO en Jeugd € 0,9 miljoen.

De genoemde fouten en onzekerheden blijven binnen de goedkeuringstoleranties.

Verslaggevingsrichtlijnen
Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2023 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Opdracht, scope en uitkomsten

Frauderisico's en continuïteit
Onze controleverklaring over boekjaar 2023 bevat, gelijk aan voorgaand jaar, een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de vanaf 2022 gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controleaanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

Frauderisico's

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt
Zoals ook in ons controleplan opgenomen bevindt het college dan wel het management zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Onze beroepsregels schrijven voor dat de accountant dit risico in zijn controle onderkend.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:
- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren.
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en vorderingen en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om.
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Het risico op onrechtmatige betalingen, dan wel betalingen aan niet-rechthebbenden
Bankrekeningnummers met betrekking tot zorgaanbieders (WMO en Jeugd) worden door een externe partij (samenwerkingsverband) gecommuniceerd met de gemeente, waarna deze worden aangepast in de financiële administratie van de gemeente. Het risico ziet toe op betalingen, waarbij controles op wijzigingen crediteurenstamgegevens (specifiek bankrekeningnummers) niet adequaat worden gedaan. Hierdoor bestaat de gelegenheid om bewust betalingen aan onjuiste bankrekeningnummers te doen om zo gelden aan de organisatie te onttrekken.

Conclusie:
Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude.

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Continuïteit
In de programmabegroting 2024 heeft de gemeente voor boekjaar 2026 en 2027 een negatief begrotingssaldo. Met de nieuwe financieringssystematiek voor decentrale overheden werd boekjaar 2026 ook wel het ravijnjaar genoemd. Rekening houdend met het robuuste weerstandscapaciteit van de gemeente en de financiële kengetallen is er geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. De gemeente Dijk en Waard kent een gezonde financiële positie.

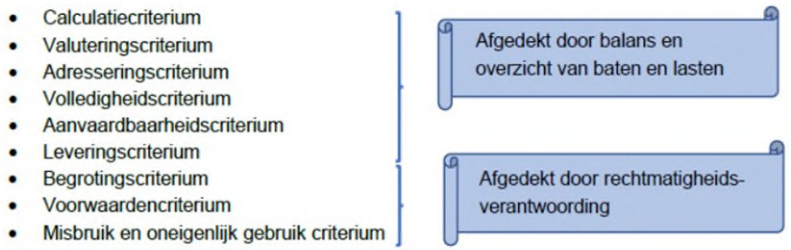
Belangrijkste bevindingen

De rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding
Tot en met boekjaar 2022 verstrekten wij als accountant zelfstandig een oordeel over de rechtmatige totstandkoming van de lasten, de baten en de balansmutaties op basis van de controle in onze controleverklaring. Dit rechtmatigheidsoordeel betrof een oordeel of deze transacties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en de gemeentelijke verordeningen en met de bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Met ingang van boekjaar 2023 wordt een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening. In deze rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af. Alle rechtmatigheidsafwijkingen (individueel en/of cumulatief) boven de door u als raad vastgestelde rapporteringstolerantie (€ 100.000) worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. Ons getrouwheidsoordeel over het getrouwe beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten als van de activa en passiva ziet ook toe op de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording en daarmee op de juistheid en volledigheid van de in de rechtmatigheidsverantwoording vermelde rechtmatigheidsfouten en de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordinggrens.

Bij het verantwoorden over de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening zijn negen rechtmatigheidscriteria van toepassing. Zes criteria (kunnen) direct van invloed zijn op de posten in de balans en de staat van baten en lasten (zien toe op getrouwheidsaspecten inzake grootte en de samenstelling van zowel de baten en de lasten als van de activa en passiva) en drie criteria zien uitsluitend toe op specifieke rechtmatigheidsaspecten van de baten, lasten en balansmutaties en raken niet de grootte en samenstelling. Het college is verantwoordelijk voor alle negen criteria; in de jaarrekening van het college worden deze afgedekt langs de volgende lijnen:

Op grond van Kadernota rechtmatigheid wordt over de criteria die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening niet gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. In de rechtmatigheidsverantwoording komen dus alleen de drie rechtmatigheidscriteria tot uitdrukking die aanvullend zijn op de criteria die ook gelden voor getrouwheid, te weten: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente de financiële verordening (artikel 212) en controleverordening (artikel 213) niet heeft aangepast. In de controleverordening worden de verantwoordelijkheden rondom de getrouwheid en rechtmatigheid vastgelegd. In de financiële verordening wordt onder ander de verantwoordingsgrens en de weging van begrotingsrechtmatigheid afgesproken met de raad. De verantwoordingsgrens is de basis voor de diepgang van de uit te voeren interne controles. De verantwoordingsgrens is daarentegen opgenomen in de aangepaste Controleprotocol 2023-2025, welke op 2 april 2024 is vastgesteld door de raad. Wij adviseren de gemeente om de financiële verordening aan te passen inzake de weging van de begrotingsrechtmatigheid en verantwoordingsgrens.

Begrotingscriterium
De rechtmatigheidsverantwoording bevat belangrijke informatie voor het (politieke) verantwoordingsdebat van de gemeenteraad met het college.

U stelt als raad met het vaststellen van de begroting de budgettaire kaders voor de uitgaven, investeringen en reservemutaties vast. Met het vaststellen van de geactualiseerde financiële verordening heeft u vastgelegd op welke wijze binnen uw gemeente om moet worden gegaan met begrotingsoverschrijdingen en welke begrotingsonrechtmatigheden als acceptabel worden beschouwd (dus wel onrechtmatig, maar acceptabel). In de Kadernota rechtmatigheid beveelt de commissie BBV daarnaast aan dat het college de afwijkingen op het begrotingscriterium nader toelicht in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag. Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves doorvoert die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2).

De rechtmatigheidsverantwoording

Begrotingsafwijkingen zoals overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten worden als onrechtmatig beoordeeld als die niet tijdig aan de raad zijn gemeld. De praktijk van de gemeente Dijk en Waard is dat deze afwijkingen van de begroting bij de jaarrekening worden gemeld en toegelicht.

In de jaarrekeningen van de gemeente Dijk en Waard worden over- en onderschrijdingen op zowel lasten als baten op taakveldniveau gemeld onder het hoofdje “wat heeft het gekost” bij de programmatoelichting. Deze afwijkingen worden hiermee bij de jaarrekening gemeld en toegelicht en daardoor als rechtmatig aangemerkt.

Wij hebben vastgesteld dat het college de afwijkingen ten opzichte van de geautoriseerde begroting en kredieten en de kaders, zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld en die individueel en/of cumulatief de verantwoordingsgrens overschrijden, juist en volledig heeft opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording en dat de bepalingen uit het Controleprotocol inzake acceptabele overschrijdingen juist zijn toegepast.

Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2023. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij afgeven van onze controleverklaring bij de jaarrekening 2023.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium ziet toe op voorwaarden die gelden voor de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze voorwaarden komen voort uit externe en interne regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur voor zover deze relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid. In het door u vastgestelde normenkader is een inventarisatie van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving opgenomen. Het niet in acht nemen van de geldende voorwaarden bij *financiële beheershandelingen* leidt tot een onrechtmatigheid die het college moet toelichten in de rechtmatigheidsverantwoording als de verantwoordingsgrens (op basis van individuele en/of cumulatieve onrechtmatigheden) wordt overschreden.

Een belangrijk onderdeel van het voorwaardencriterium is de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Een onrechtmatigheid wordt veroorzaakt doordat bij overschrijdingen van het drempelbedrag er ten onrechte niet conform het Europees regime is aanbesteed of doordat er sprake is van een uitzondering op de aanbestedingsregels zonder dat daar een adequate juridisch pleitbaar standpunt is ingenomen. Uit de controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor de gemeentelijke inkooptrajecten de juiste procedure is gevolgd en geen onrechtmatigheid is geconstateerd.

Er zijn echter ook voorwaarden waar geen mogelijke financieel gevolg aan is verbonden. Dan is er sprake van een formele rechtmatigheidsfout. Deze situatie doet zich ook voor bij het niet naleven van de Kasgeldlimiet en Renterisiconorm van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Volgens een stellige uitspraak van de Commissie-BBV betreffen deze afwijkingen van het voorwaardencriterium formele rechtmatigheidsfouten die in de paragraaf bedrijfsvoering worden gerapporteerd. Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)
Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van effectieve maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsregels om overheidssubsidies en bijdragen te ontvangen dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Deze maatregelen hangen veelal samen met de interne beheersing ter borging van het voorwaardencriterium. Het college heeft in de rechtmatigheidsverantwoording een uitspraak gedaan in hoeverre het M&O-beleid feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen effectief werken.

Het college heeft geconcludeerd dat er geen bevindingen van misbruik en oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Grondexploitaties

Algemeen
De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingsonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen de afgelopen jaren hoog en vormt daarom een significant risico in onze controleaanpak. De complexiteit in de projectontwikkeling omvat de volgende risico's:

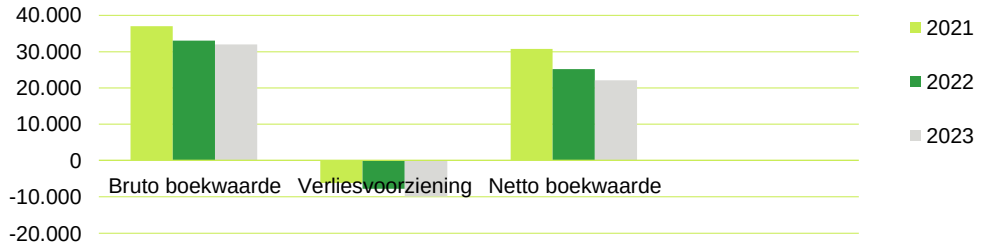
- De vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod.
- Stijgende energie- en grondstofprijzen.
- Krapte op de arbeidsmarkt.
- Stikstofproblematiek.
- Beschikbaarheid van aansluitingen nutsvoorzieningen.
- Verduurzamingsopgave.
- Stijgende rente.
- Macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties. Deze hogere mate van onzekerheid maakt het belangrijker om een adequate toelichting op te nemen in de jaarrekening.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Waardering inclusief specifieke projectrisico's
Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1.000)

Ten opzichte van 31 december 2022 is de boekwaarde van de post grondexploitatie gewijzigd van € 25,2 miljoen naar € 22,1. De wijziging van de boekwaarde gedurende 2023 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2022	2023
Boekwaarde per 1 januari	30.770	25.182
Investeringen	15.693	17.048
Grondverkopen	-27.735	-21.147
Tussentijdse winstneming/ afgesloten projecten	8.091	3.071
Mutatie verliesvoorziening	-1.637	-2.096
Boekwaarde per 31 december	**25.182**	**22.058**

Grondexploitaties

De parameters voor de grondexploitaties
De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Dijk en Waard gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst.

Parameters	Schatting 2023	Schatting 2022
Rente	🟢	🟢
Disconteringsvoet	🟢	🟢
Kostenstijging	🟢	🟢
Opbrengstenstijging	🟢	🟢
Programma/planning	🟢	🟢

Legenda status:
🟢 = evenwichtig
🟡 = optimistisch
🔵 = voorzichtig
🔴 = controleverschil

Kostenstijging
De gemeente heeft voor 2023-2024 een prijspeilcorrectie doorgevoerd van 3% en voor 2024 en verdere jaren verwacht het een kostenstijging van 2,5%-3%. Wij hebben dit getoetst en past binnen het parameteradvies van Metafoor. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig.

Opbrengstenstijging
De gemeente rekent met de volgende opbrengstenstijgingen voor de volgende categorieën:

Jaar	Woningen	Bedrijven
2024	1%	1%
2025 e.v.	2%	1%

Op basis van het parameteradvies van Metafoor achten wij deze parameter evenwichtig ingeschat.

Rekenrente
Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 0,68% (2022: 0,68%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Dijk en Waard. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet
De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%). Dit percentage is door de gemeente correct toegepast, waardoor wij deze parameter kwalificeren als evenwichtig.

Programmering & planning
Wij hebben onze collega's van Real Estate Business Advisory gevraagd om in meer detail te kijken naar de 'programma en planning' van de grondexploitaties van de gemeente Dijk en Waard. Deze analyse omvat de controle en evaluatie van de toelichting over wat er gerealiseerd gaat worden in het plangebied, evenals een motivering voor de onderlinge verdeling, verhouding en inrichting ervan. Bij de analyse van de woningbouw wordt met name gekeken naar de typologieën van de woningen, de aantallen, de planning/fasering en de realisatie in de afgelopen jaren. Bij de bedrijventerreinen omvat deze analyse ook de planning/fasering, de gerealiseerde oppervlakte (in vierkante meters) in voorgaande jaren, de problemen met netcongestie en de ontwikkelingen van bedrijventerreinen in de omgeving. Onze conclusie is dat de programma en planning plausibel onderbouwd is (groen). Bij bedrijventerreinen geldt echter wel dat er problemen zijn met de netcongestie, die naar verwachting kan duren tot circa 2028. Dit heeft geleid tot een herziening van de planning (project 'Breekland'), waarbij de oplevering van de kavels later is geprognosticeerd dan oorspronkelijk verwacht.

Grondexploitaties

Verliesvoorziening
Wij hebben vastgesteld dat de gemeente de verliesvoorziening op basis van de geactualiseerde berekeningen heeft bijgesteld. Op grond van de huidige berekeningen is de verliesvoorziening volledig (€ 9,9 miljoen).

Tussentijdse winstneming
De BBV schrijft voor dat op basis van de voortgang tussentijdse winstneming verplicht is. Wij hebben vastgesteld voor 2023 dat de winst op een juiste wijze is berekend en verantwoord. In 2023 is voor € 3,1 miljoen aan resultaat verantwoord.

Schattingsonzekerheden grondexploitaties
De huidige situatie en de onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen betekent een grote schattingsonzekerheid op de verwachte realisatie van uw complexen. Bij een hoge mate van schattingsonzekerheid is het passend om in de jaarrekening hierover een nadere toelichting op te nemen. Belangrijke elementen hierbij zijn:
- Het toelichten van de gehanteerde veronderstellingen.
- Een toelichting (impact / scenario's) over de schattingsonzekerheid.

Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de jaarrekening in toereikende mate deze onzekerheden weergeeft.

Opvolging punten accountantsverslag 2022
In het accountantsverslag van 2022 hebben wij het project De Draai inhoudelijk laten beoordelen door ons collega's van Real Estate Business Advisory. Hierbij zijn enkele adviespunten geformuleerd. Wij hebben vastgesteld dat onze adviespunten voldoende zijn opgevolgd door de organisatie.

Sociaal domein

Algemeen
De gemeente Dijk en Waard voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij een derde partij. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Zaffier	Delegatie	Voorschot o.b.v. begroting & afrekening op basis van werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	Zaffier	Delegatie	Voorschot o.b.v. begroting & afrekening op basis van werkelijke lasten
Jeugdwet	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
WMO	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Jeugdwet en Wmo (zorg in natura)
Voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo heeft de gemeente Dijk en Waard samen met andere gemeenten op regionaal niveau via Netwerkorganisatie Regio Alkmaar contracten afgesloten met de zorgaanbieders. Via deze netwerkorganisatie wordt gezamenlijk zorg ingekocht.

De betreffende gemeente is daarbij zelf verantwoordelijk voor het vaststellen van de prestatielevering. Met de grote zorgaanbieders (verleende zorg > € 125.000) is afgesproken dat zij een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de ingediende declaraties in het boekjaar conform het landelijke controleprotocol. Deze controleverklaringen zijn nodig om zekerheid te krijgen dat alle uitgevoerde zorg met een juiste indicatie en tegen de juiste prijs aan een inwoner van de gemeente Dijk en Waard is geleverd.

Voorgaand jaar hebben wij vastgesteld dat gemeente Dijk en Waard t.a.v. het aspect prestatielevering in zeer grote mate afhankelijk is van de productieverantwoordingen (met bijbehorende controleverklaringen) van zorgaanbieders voor zorg in natura (ZIN). De gemeente had onvoldoende beheersmaatregelen om vast te stellen dat de prestatie vanuit de zorgaanbieder aan de cliënt wordt geleverd.

Gemeente Dijk en Waard heeft voor boekjaar 2023 getracht om de prestatielevering van de ZIN te integreren in interne beheersingsmaatregelen. Het doel is, om door middel van het in eigen hand nemen van de toets op prestatielevering, de afhankelijkheid van externe partijen te verminderen.

De gemeente heeft een eigen verantwoordelijkheid om de controle op haar jaarrekening tot een goed einde te brengen. Over het algemeen vult zij deze in door het uitvoeren van een controleplan, waarbij verschillende controlemiddelen worden ingezet. Ook bij de controle binnen het Sociaal Domein is dit de aanbevolen route. De NBA geeft aan dat daarbij gebruik van de controleverklaringen van aanbieders, op basis van het Landelijk Accountantsprotocol, één van de controlemiddelen is. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de gemeente een passend controleplan opstelt. De gemeente heeft een intern controleplan Jeugd – WMO 2023 met versie 14-09-2023 (4e concept) beschikbaar gesteld. In dit controleplan is de financiële omvang van het sociaal domein in kaart gebracht en de aanpak beschreven.

Baker Tilly heeft op 30 januari met de VIC, Concerncontroller en kwaliteitsadviseur Sociaal Domein een sessie gehad om de interne controlewerkzaamheden te bespreken. Baker Tilly's aanpak voor het evalueren van interne beheersing omvat een beoordeling van de opzet, het bestaan, en de werking ervan. Wanneer een interne beheersingsmaatregel geïdentificeerd is, bepalen we eerst of deze adequaat is ontworpen om specifieke gerelateerde risico's aan te pakken. Vervolgens testen we de operationele effectiviteit door middel van steekproeven of andere procedures. Onze beslissing om te steunen op interne beheersing is gebaseerd op deze evaluatie, waarbij het niveau van steun varieert afhankelijk van de geïdentificeerde effectiviteit en betrouwbaarheid van de controlemaatregelen.

Sociaal domein

Baker Tilly heeft na deze sessie geconstateerd dat de gemeente Dijk en Waard grote stappen heeft gezet om ‘in control’ te zijn met betrekking tot de geleverde zorg in het kader van ZIN. De volgende stap is om het interne controleplan en de uitvoering daarvan verder in lijn te brengen. Wij adviseren om de geformuleerde toetspunten inzake toegang tot zorg, facturatie door zorgaanbieders en levering van de zorg uitgebreid in een werkprogramma uit te werken, waarmee voorkomen kan worden dat bepaalde toetspunten niet worden geraakt in het controleprogramma van de gemeente. Ook de vastlegging van deze toetspunten kan worden verbeterd, waarbij duidelijk moet blijken op basis waarvan en hoe de gemeente tot haar conclusie komt. Wij zullen ons standpunt en advies in een aparte sessie bespreken met de VIC en de Concerncontroller. Voor boekjaar 2023 hebben wij gesteund op de productieverantwoordingen (met bijbehorende controleverklaringen).

Jeugdwet: Ultimo 2023 is voor € 2,3 miljoen (2022: € 3,2 miljoen) aan verantwoorde lasten geen productieverantwoording met goedkeurende controleverklaring ontvangen. Door het ontbreken van deze verantwoordingen zijn desbetreffende lasten onzeker.

WMO: Ultimo 2023 is voor € 0,8 miljoen (2022: € 1,1 miljoen) aan verantwoorde lasten geen productieverantwoording met goedkeurende controleverklaring ontvangen. Door het ontbreken van deze verantwoordingen zijn desbetreffende lasten onzeker.

Eigen bijdrage WMO
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Dijk en Waard heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2023 toereikend toegelicht.

PGB’s
Ook op de uitgaven via de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) zit een onzekerheid van € 864.083. De SVB heeft zelf over 2023 geen goedkeurende verklaring bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten.

Daarnaast blijft het de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. De gemeente heeft voor boekjaar 2023 geen aanvullende werkzaamheden verricht of de kosten nauwkeurig en rechtmatig verantwoord zijn. Derhalve zijn deze uitgaven als onzekerheid opgenomen.

Overige bevindingen

Voorziening groot onderhoud
De opname en verwerking van voorzieningen voor groot onderhoud dient te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- voorzieningen kunnen alleen met instemming van de Raad worden ingesteld en dienen te worden gevoed op basis van een recent beheerplan (in de basis maximaal vijf jaar oud);
- tussentijdse bijstelling van het beheerplan binnen de vijf jaar is verplicht, indien een belangrijke afwijking is opgetreden in de staat van het onderhoud.

Beheerplannen egalisatievoorzieningen
Wij hebben vorig jaar gerapporteerd dat het beheerplan van de voorzieningen GO Speeloppervlakte Buitensport en voorziening Gebouwen in beheer NV Sport toe is aan actualisatie. Bij de voorzieningen GO Bijzondere Kunstwerken en voorziening Restwerken Voorburggracht hebben wij vastgesteld dat er geen instemming aanwezig is van de raad voor het vormen van een onderhoudsvoorziening en / of dat het onderliggende beheerplan niet aanwezig is. Deze bevindingen zijn in 2023 nog niet opgelost, derhalve hebben wij deze voorzieningen als controleverschil meegenomen in bijlage B. Wij adviseren u om voor de genoemde voorzieningen een integraal beheerplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan de raad.

Beheerplan voorziening GO Gemeentelijke Gebouwen
In het beheerplan van de genoemde voorziening zijn onderhoudslasten begroot met een frequentie van 1, 2 en 3 jaar. In de Nota reserves en voorzieningen Gemeente Dijk en Waard 2023 zijn hierover geen nadere bepalingen opgenomen. Wij raden u aan om te bepalen vanaf welke frequentie onderhoudskosten als groot onderhoud gekwalificeerd kan worden. Kijkend naar de omvang van deze onderhoudslasten van € 45k per jaar hebben wij geen correctie voorgesteld in de jaarrekening.

Analyse afwijkingen t.o.v. beheerplannen
De omvang van de voorziening bedraagt ultimo 2023 € 64,7 miljoen. Net als vorig jaar is er een afwijking tussen de gerealiseerde onderhoudslasten in de jaarrekening en de geraamde onderhoudslasten volgens het beheerplan. Op basis van de huidige beheerplannen zijn de jaarlijkse dotaties aan de voorziening structureel hoger dan de jaarlijkse onttrekkingen. Bij de controle van egalisatievoorzieningen is geconstateerd dat de uitgaven aan onderhoud structureel achterblijven t.o.v. de beheerplannen. Dit heeft tot gevolg dat de omvang van de totale egalisatievoorzieningen in 2023 ten opzichte van 2022 is gestegen met 19%.

Structureel lagere besteding
De onttrekking in 2023 loopt bij diverse voorzieningen, waaronder Voorziening Groot Onderhoud Wegen/Kunstwerken, Voorziening Openbare Verlichting en Voorziening Groot onderhoud gebouwen in beheer NV Sport ver achter de begroting. Mede hierdoor is de stand van de voorziening met ca. € 12 miljoen hoger dan het beheerplan. Dit wordt door de gemeente verklaard in verband met de lagere kredieten die aangevraagd worden en onderbesteding. Wij raden u aan om de genoemde voorzieningen aankomend jaar nader te evalueren en te bepalen of de opgestelde beheerplannen bijgesteld moeten worden.

Wij adviseren u voor volgend jaar een analyse op te stellen van de gerealiseerde kosten van de onderhoudsvoorziening ten opzichte van de begrote onttrekkingen volgens het beheerplan. Dit geeft de gemeente inzicht of de voorziening ultimo boekjaar nog steeds te hoog is en de jaarlijkse dotatie bijgesteld moet worden.

.

Overige bevindingen

Afgrenzing investeringsfacturen
Uit onze controle is gebleken dat enkele investeringsfacturen uit 2024 die geheel of gedeeltelijk toezien op boekjaar 2023 ten onrechte niet in 2023 zijn verantwoord. Deze kosten zijn voor boekjaar 2023 niet geactiveerd. Omdat deze bevinding geen resultaatimpact heeft hebben wij geen correctie voorgesteld. Wij hebben ten aanzien van de investeringen die niet in het juiste boekjaar zijn verantwoord aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht en vastgesteld dat activering in 2023 niet had geleid tot een kredietoverschrijding. Wij raden de gemeente aan om per jaareinde een nadere analyse te verrichten op investeringsfacturen die (mogelijk) betrekking hebben op het afgelopen boekjaar.

Heerhugowaard Sport N.V.
In boekjaar 2023 is sprake geweest van het faillissement van Stichting Social Leisure (SSL). SSL is opgericht met als doelstelling het verzorgen en exploiteren van sportaccommodaties in de voormalige gemeente Langedijk. SSL heeft te maken gehad met de gevolgen van corona. Mede hierdoor zijn er verliezen geleden en achterstanden ontstaan tegenover derde partijen, waaronder Gemeente Dijk en Waard. De Gemeente Dijk en Waard heeft in 2023 gesprekken gevoerd met de curator van SLL voor een eventuele overname van de exploitatie van de sportactiviteiten. Uit het curatorverslag blijkt dat er geen andere geïnteresseerden aanwezig waren.

Gemeente Dijk en Waard is met de curator overeengekomen dat de activiteiten van SSL en Langedijk B.V. worden voortgezet. De gemeente heeft hiervoor Heerhugowaard Sport N.V. omgezet in een B.V., waarvan de gemeente volledig eigenaar is. Deze Sport B.V. wordt volledig gefinancierd door de gemeente. Het uitgangspunt is geweest dat de werkgelegenheid voor het grootste deel behouden wordt en dat de sportvoorzieningen op pijl blijven.

De gemeente heeft de vordering op SSL (o.a. de huurbaten) in de jaarrekening 2023. In 2023 is ca. € 1 miljoen aan exploitatiesubsidie verleend aan SSL. In verband met het faillissement van SSL wordt niet verwacht dat een aanvraag tot vaststelling zal worden ingediend en de gemeente heeft, in het kader van de verleende subsidie, bij de curator geen verzoek (claim) ingediend met betrekking tot de aanwezige middelen die met dit subsidiegeld zijn opgebouwd, waardoor sprake is van een formele onrechtmatigheid.

Onzekerheid belastingopbrengsten Cocensus
Cocensus is een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten en verzorgt de heffing, invordering en behandeling van bezwaar- en beroepsschriften van belastingen. Wij ontvangen jaarlijks een modelverantwoordingen, inclusief een controleverklaring, van de accountant van Cocensus. De door de accountant geconstateerde onzekerheid rioolheffingen bedraagt € 1,2 miljoen Deze aanslagen (niet-woning) worden op basis van gebruik opgelegd. Wij hebben middels de kohier vastgesteld dat de aanslagen rioolrecht niet-woning 2022 en 2023 in mei 2024 zijn opgelegd door Cocensus.

Jaarverslag

Jaarverslag
In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2023 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen
Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van gemeente Dijk en Waard. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:
- De (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen.
- Geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude.
- Geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat in materiële de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV. Daarnaast zouden de cijfers 2023 van uw verbonden partijen opgenomen dienen te worden, deze zijn echter nog niet in alle gevallen beschikbaar. Wij hebben ook geconstateerd dat het onderdeel Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen niet volledig voldoet aan BBV artikel 57. In de toelichting zijn de percentages van het leningsbedrag waarvoor een borgstelling is verleend niet toegelicht.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen, behoudens de paragraaf Openbaarheid zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau. De inhoud welke in de paragraaf Openbaarheid zou moeten staan is wel opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. De commissie BBV heeft echter geadviseerd om vooruitlopend op de gewijzigde BBV hiervoor al een aparte paragraaf voor op te nemen.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de eisen vanuit het BBV.
Fraude	Fraude en de frauderisicoanalyse is een steeds belangrijker thema. We adviseren u in de paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren over de actualisatie van uw frauderisicoanalyse.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage
Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording
Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. In 2023 is de griffier gewijzigd. Deze zijn toegelicht in de jaarrekening. De huidige topfunctionarissen zijn beide in loondienst.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

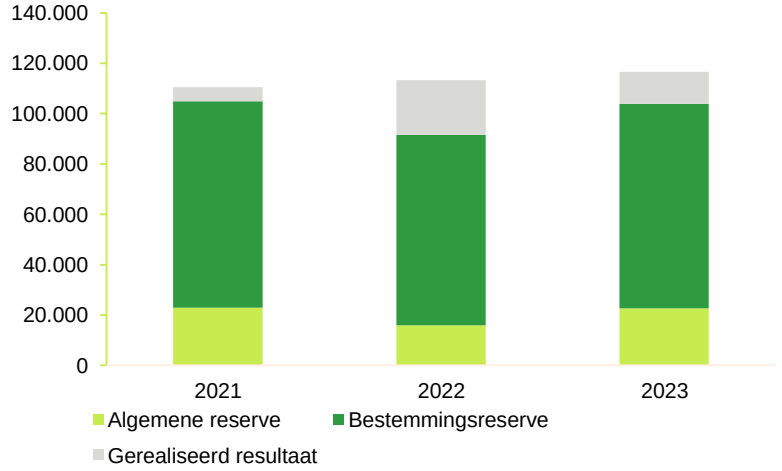
Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2023 volgens de jaarrekening € 116,6 miljoen.

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 103,8 miljoen is € 22,6 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze algemene reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 6,6 miljoen. Het gerealiseerde resultaat in 2023 bedraagt € 12,8 miljoen.

Analyse van het resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde resultaat bedraagt afgerond € 3,4 miljoen positief. In de gewijzigde begroting was rekening gehouden met een resultaat van € 5,9 miljoen negatief.

In het samenvattend beeld wordt in hoofdlijnen een toelichting op de afwijkingen gegeven. In de toelichting op de programma's wordt een verder gedetailleerde verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2023 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

We adviseren u, in lijn met de aanbevelingen van de commissie BBV om meer aandacht te hebben voor afwijkingen op baten en lasten, niet zijnde begrotingsoverschrijdingen. Doorlopend is het advies de afwijkingen nader te analyseren waarom deze pas bij het opstellen van de jaarrekening inzichtelijk waren, zodat voordelen eerder richting de raad gemeld kunnen worden.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen in %	Gemeente Dijk en Waard			Landelijk	
	2023	2023 (begroting)	2022	2023 (begroting)	2022
Netto schuldquote	31	62	29	71,4	38,8
Netto schuldquote gecorrigeerd	30	59	31	65,4	33,1
Solvabiliteit	34	22	35	30,8	38,9
Grondexploitaties	7	7	11	5,8	6,1
Belastingcapaciteit	93	93	88	105,1	101,5
Structurele exploitatieruimte	0	4	1	0,5	5,2

We constateren dat de financiële kengetallen van de gemeente Dijk en Waard bijna op alle punten beter zijn dan het landelijke gemiddelde.

Het kengetal schuldquote is gestegen in 2023, maar blijft onder het landelijke gemiddelde. Daarnaast zit dit percentage onder de signaleringswaarde <90% (minst risicovol).

De solvabiliteit neemt daalt naar 22% in 2023. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. Aan de bovenkant oordeelt het VNG dat een solvabiliteit boven de 50% als zeer goed aan te merken is. De gemeente Dijk en Waard kent derhalve een acceptabele financieringspositie. We raden u aan om deze positie te monitoren afhankelijk van het investeringsniveau van de gemeente Dijk en Waard voor de komende jaren. Een verdere daling van de solvabiliteit kan betekenen dat de gemeente Dijk en Waard onder de signaalwaarde van 20% komt.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente Dijk en Waard ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 93%.

Op basis van het kengetal “structurele exploitatieruimte” blijkt dat er voldoende structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's.

Hiernaast is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De incidentele weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserves, de structurele weerstandscapaciteit vanuit de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

	2023	2022
Weerstandscapaciteit	€ 38,3	€ 23,8
Risico's	€ 12,8	€ 12,5
Weerstandsratio	**3,0**	**1,9**

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico zijn:
- Risico's inzake conjunctuur grondexploitaties (€ 2,8 miljoen).
- Risico's inzake Sociaal domein (Jeugd - € 2,0 miljoen & WMO € 1,25 miljoen).
- Risico's inzake Gemeenschappelijke regelingen (€ 1,5 miljoen).
- Risico's inzake Spooronderdoorgang Zuidtangent (€ 1,2 miljoen).
- Risico's inzake hoogte algemene uitkering (€ 1,15 miljoen).
- Risico's inzake BUIG (€ 1,15 miljoen).
- Risico's inzake Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 (€ 1,0 miljoen).
- Risico's inzake Netcongestie (€ 1,0 miljoen).
- Risico's inzake opbrengsten Leges (€ 0,9 miljoen).

Weerstandsratio	Betekenis
>= 2.0	Uitstekend
1.4 < 2.0	Ruim voldoende
1.0 < 1.4	Voldoende
0.8 < 1.0	Matig
0.6 < 0.8	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

Algemeen
Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2023 hebben wij in november 2023 een managementletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. De belangrijkste risico's / kernpunten zijn op pagina 8 weergegeven.

Geautomatiseerde gegevensverwerking
Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving
Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De Raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersings-maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2023 uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit onze verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de ingeschatte frauderisico's in de controleverklaring.

Bevindingen interne beheersing

Fraudebeheersing en onze observaties
Om bestuurders en toezichthouders houvast te bieden heeft het NBA in februari 2022 de brochure “Frauderisicobeheersing” uitgebracht. Wij adviseren u om kennis te nemen van de 11 aanbevelingen die hierin zijn gedaan.

Onderzoek laat zien dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een ‘tip’ aan het licht komt. Dit maakt het belang van een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling groot. Wij zijn van mening dat uw organisatie dit binnen uw interne internetpagina toereikend heeft ingericht. Het is goed uw medewerkers hier periodiek van bewust te maken.

In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben geconstateerd dat u periodiek een frauderisico-analyse opstelt. Wij adviseren u tevens om een ‘fraude response plan’ op te stellen, zodat u bij een vermoeden tot fraude bij uw organisatie tijdig kan anticiperen om mogelijke schade (financieel als reputatie) zo veel mogelijk te beperken.

In de paragraaf ‘Overige bevindingen’ geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

Naleving wet- en regelgeving en overige
Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico’s
Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking “Corruptie, werkzaamheden van de accountant” verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. gemeente Dijk en Waard beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:
- gemeente Dijk en Waard heeft zelf werkzaamheden uitgevoerd om te controleren dat de aanbestedingen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed. Wij hebben steekproefsgewijs een deel van deze werkzaamheden gecontroleerd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkopen door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

ESG
Het integreren van duurzaamheidsaspecten binnen uw organisatie en bedrijfsvoering wordt de toekomstige norm. De EU zet flink in op het afdwingen van transparantie over het gevoerde duurzaamheidsbeleid. Een voorbeeld daarvan: met ingang van het boekjaar 2025 moeten grote ondernemingen (volgens de jaarrekening criteria) rapporteren over de voortgang en realisatie van hun duurzaamheidsambities (CSRD) en over de bijdrage van hun producten en/of diensten aan een klimaatneutrale economie (EU Taxonomy).

Hieronder geven wij een opsomming van de meest recente ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid.

- De nadere uitwerking van de CSRD is vorm gegeven in de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Op 31 juli 2023 heeft de Europese Commissie deze ESRS goedgekeurd, waarmee de invoering voor ondernemingen definitief is geworden.
- De EU Taxonomy (een door de EU opgestelde lijst van producten en diensten die als ‘groen’ aangemerkt mogen worden) wordt ondertussen steeds verder uitgebreid. Aan de lijst worden voortdurend diverse economische activiteiten toegevoegd die gericht zijn op de transitie naar circulariteit, het duurzaam gebruik van water, de preventie en beheersing van vervuiling en de bescherming en het herstel van de biodiversiteit.
- Een andere verordening die op termijn toepassing zal gaan vinden is de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Deze verordening omvat verplichtingen voor ondernemingen om de impact van haar eigen activiteiten en die van haar waardeketen op het gebied van mensenrechten en natuur en klimaat te identificeren en vervolgens maatregelen te treffen om negatieve consequenties daarvan te voorkomen of te mitigeren. Een onderneming moet kunnen aantonen dat zij al het mogelijke heeft gedaan om hieraan te voldoen. Een belangrijk element uit de verordening is dat bestuurders aansprakelijk kunnen worden gesteld indien niet in voldoende mate gevolg aan deze verordening is gegeven.

We kunnen concluderen dat het ESG regelgevingskader volop in beweging is. Alles is erop gericht dat organisaties duurzaamheid in hun organisaties verankeren en rapporteren over uw bijdrage/impact op de thema’s Environment, Social en Governance. Vooruitlopend op de wettelijke verplichtingen is eerdere toepassing (op vrijwillige basis) toegestaan. Om sustainability in uw organisatie te integreren kunt u het ESG raamwerk zoals hieronder weergegeven doorlopen.

Dit is een 8-stappenplan om te komen tot een geïntegreerde duurzaamheidsstrategie en uiteindelijk uw duurzaamheidsverslag. Baker Tilly ESG Advisory kan u bij al deze processtappen (al naar gelang uw behoefte) ondersteunen.

Onze verwachting is dat op termijn de rapportageverplichtingen voor ondernemingen ook voor decentrale overheden gaan gelden. We adviseren u hier dan ook al op voor te sorteren.

Overige onderwerpen

Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken
In december van 2023 is door de Commissie BBV de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023) gepubliceerd. Deze notitie is op een aantal punten sterk afwijkend van de vorige notitie als gevolg van de invoering van de Omgevingswet.

Er zijn wijzigingen van het kostenverhaal faciliterend grondbeleid op een viertal punten:
1) De bijdrage aan het kostenverhaal wordt niet meer in rekening gebracht via de omgevingsvergunning, maar via een aparte kostenverhaalsbeschikking.
2) Er zijn meer keuzemogelijkheden om kosten te verhalen.
3) De kostensoortenlijst is uitgebreid.
4) Er is in de Omgevingswet een regeling opgenomen voor verplichte financiële bijdragen aan ontwikkelingen.

Daarnaast zijn er een aantal wijzigingen aangebracht als gevolg van 'voortschrijdend inzicht':
1) De voorwaarden voor warme gronden zijn aangepast naar aanleiding van de praktijksituaties met ingang van boekjaar 2022:
- De gebiedsontwikkeling hoeft niet langer uitsluitend betrekking te hebben op woningbouw, maar kan ook betrekking hebben op bijvoorbeeld bedrijfsterreinen.
- De voorwaarde dat er betrokkenheid is bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid vervalt.
- De (toekomstige) bestemming(en), functie(s) en/of ontwikkeling betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden.

2) Voorbereidingskosten bij zowel actieve als facilitaire grondexploitaties mogen na 5 jaar ook worden voorzien in plaats van te worden afgeboekt.
3) De rentetoerekening aan actieve grondexploitaties wordt vereenvoudigd door toe te staan dat de in een gemeente reeds gehanteerde omslagrente ook wordt toegepast bij actieve grondexploitaties.
4) Winstneming via de POC-methode, dat wil zeggen op basis van de betrouwbaar geraamde winst naar rato van de realisatie van verkopen èn kosten, vindt pas plaats als de resterende looptijd van een grondexploitatie tien jaar of minder is.
5) Binnen een gemengde exploitatie met bouwgrondexploitatie- en faciliterende projecten mag het resultaat gesaldeerd worden indien de deelgebieden onlosmakelijk in de ontwikkeling met elkaar verbonden zijn.

Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is mogelijk maar niet verplicht.

Overige onderwerpen

Notitie Rente
De doelstelling van Notitie rente 2023 is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot de toerekening van rente door gemeenten en het transparant maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan. De notitie treedt in werking met ingang van begrotingsjaar 2025, waarbij eerdere toepassing bij de begroting 2024 is toegestaan.

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties door middel van de rente-omslag, die voorheen werd gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa + voorraad gronden. Indien de werkelijke rentelasten meer dan 25% afwijken van de rentelasten op basis van de voorgecalculeerde renteomslag, dan moet de gemeente verplicht de werkelijke rente verwerken.

In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitaties moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening het rentepercentage worden gehanteerd op grond van de afspraken in de overeenkomst en niet de interne omslagrente.

De commissie BBV adviseert verder het renteschema zoals opgenomen op pagina 5 van de Notitie van de commissie BBV in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Indien de rentebaten hoger zijn dan de rentelasten, ontstaat er een ‘negatieve’ renteomslag. Dit is een resultaat van treasurybeleid en beheer en wordt dan ook niet daadwerkelijk aan de taakvelden toegerekend, maar blijft op het taakveld treasury als bate verantwoord staan.

Tot slot wordt gesteld dat wanneer een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, deze gemaximeerd is op het gewogen gemiddelde rentepercentage dat door de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen wordt vergoed. Dit betekent ook dat wanneer er geen aangetrokken financiering is, er geen rente over het eigen vermogen kan worden berekend. De commissie BBV geeft vanuit transparantie de aanbeveling om geen rente over het eigen vermogen te berekenen.

Notitie Overhead
De notitie Overhead van de Commissie BBV is in december 2023 herzien. In deze notitie worden kaders meegegeven over de toerekening van Overhead aan onder andere de leges van de gemeente. In de nieuwe notitie is vooral de definitie van Overhead aangepast. Deze luidt nu als volgt: het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen. De nieuwe definitie zorgt er voor dat duidelijker kan worden vastgesteld welke lasten direct toegerekend kunnen worden aan bepaalde taakvelden.

Voor de berekening van de tarieven voor de lokale heffingen moet de methodiek voor toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. Deze methodiek mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead.

De commissie adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een gemeentelijke notitie overhead aan de gemeenteraad voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze notitie neemt de organisatie keuzes ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead. Omdat de toerekening van overheadkosten bij veel gemeenten wordt gebruikt als basis voor het vaststellen van het mengpercentage heeft de aanpassing van deze notitie mogelijk ook fiscaal invloed.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2024 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek			
BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
BZK C55	Aanpak energiearmoede			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid			
BZK C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming […] van eigenaars, woonverenigingen en woocoöperaties			
BZK C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			
BZK C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)			
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
OCW D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters			
IenW E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2024 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			
EZK F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding			
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023			
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
SZW G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023			
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022			
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning			
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2024 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
VWS H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen			
VWS H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden			
VWS H35b	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten en onzekerheden ten aanzien van getrouwheid zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid
Voorziening bijzondere kunstwerken	267
Overlopende passiva – Vooruitontvangen Rijk	575
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	**842**

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid
Prestatielevering Jeugd	2.308
Prestatielevering Wmo	793
Prestatielevering PGB	864
Totaal onzekerheden	**3.965**

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2023 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 8 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants
Voor de jaarrekening van de gemeente Dijk en Waard maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties:

- Cocensus: inzake de belastingen hebben wij een controle uitgevoerd wat heeft geresulteerd in een controleverklaring bij de belastingopgave van de gemeente Dijk en Waard;
- Zaffier: inzake de uitkeringen en Participatiewet hebben wij een controle uitgevoerd wat heeft geresulteerd in een controleverklaring bij de belastingopgave van de gemeente Dijk en Waard.

Inschakeling van interne / externe deskundigen
Wij hebben in het kader van onze controle van de grondexploitaties gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid
Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- In- en extern kwaliteitsonderzoek.
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten.
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen
Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Wij moeten deze schriftelijke bevestigingen van het management verkrijgen.

Contactgegevens

R.P. (Ronald) Hoogeveen MSc RA
Director Audit
r.hoogeveen@bakertilly.nl

V. (Vahdet) Dönmez MSc RA
Manager
v.donmez@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Entrada 303
Postbus 85745
1114AA Amsterdam
+31 (0)20 – 644 2840